

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 vtrum sustinere sit præcipuus actus eius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Super Quaestione censefimo vigesimatercia. Articulum septimum. A fortis. Et q loquatur ibi de fine operationis. patet ex textu rotundo. Finis, inquit, omnis operationis est qui secundum habitum.

ARTICVLVS VII.

Vtrum fortis operetur propter bonum proprii habitus.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, q fortis non operetur propter bonum proprii habitus. Finis enim in rebus agendis & si sit prior intentione, est tamen posterior in executione. Actus fortitudinis in executione est posterior, quam ipse fortitudinis habitus. non ergo potest esse, quod fortis agat propter bonum proprii habitus.

¶ 2 Præ. Aug. dicit 13. de Trini. Virtutes quas solum propter beatitudinem amamus, sic persequere quidam nobis audent. f. dicendo eas propter se appetendas, ut ipsam beatitudinem non amemus.

Quod si faciunt, etiam ipsas amare utique desistimus. quado illam propter qua sola ista amauimus, non amamus: sed fortitudo est, quod virtus, ergo actus fortitudinis non est ad ipsam fortitudinem, sed ad beatitudinem referendus.

¶ 3 Præ. Aug. dicit in lib. de moribus Ecclesie, q fortitudo est amor omnia propter Deum facile perferens. Deus autem non est ipse habitus fortitudinis, sed aliquid melius, sicut oportet finem meliorem esse his, quæ sunt ad finem. non ergo fortis agit propter bonum proprii habitus.

SED CONTRA est, quod Philo. dicit in 3. Ethico. quod fortitudo est bonum: talis autem est finis.

RESPONDEO. Dicendum, quod duplex est finis, scilicet

clinatio ad maiorem, & ex alio fine. f. delectabili uenere furum committit. aliter autem ex proprio furandi principio, & fine, furum committit. ita in actu temperantia, fortitudinis, & aliarum est virtus. Qui enim fortitudinis actum facit propter temperantiam esse, aut iustum esse, magis est temperatus, aut iustus quam fortis, quoniam ex alio principio & alio fine fortem actum facit. f. ex principio inclinatio in temperantiam, & illius proprio fine: uel inclinatio in iustitiam, & illius proprio fine fortem actum facit. Qui uero fortitudinis actum exercet ut fortiter agat, ille uere & proprie fortis est, quia ex principio inclinatio in fortitudinis opera, & propter proprium finem operum fortitudinis, operatur per se primo, & non propter aliud ut proprium finem. Patet ergo facile inducendo in uirtutibus, hæc prima distinctio. Secunda distinctio est de operatione uirtutis, quod dupliciter de ea loqui possumus. Primo, de ipsa operatione, secundum suam substantiam, puta, in proposito de timere, audere, sustinere, &c. Secundo, de ipsa secundum formam conditionem: quæ fortiter ex habitu illius uirtutis. Valde enim refert loqui de sustinere, uel loqui de sustinere: e quando oportet, ubi oportet, quæ oportet, sicut oportet, &c. Et hæc distinctio, ut pote clara, non oportet aliter manifestari, sed ex ea ad propositum scire, quod cum operatio secundum substantiam sit a potentia naturali, puta imperare, eligere, timere, audere, sustinere, aggredi, & uniuersaliter pati, & agere uoluntaria: conditio autem, seu qualitas eius sit ab habitu, puta, quando, quæ, sicubi, propter quid oportet, sicut habitus se habet ad potentiam naturalem ut forma ad materiam, ita se habet id, quod per habitum sit, & est ad operationem: ita quod operatio est materia eius, quod secundum habitum sit, & est. Et quoniam materia est propter formam & finis generationis est forma: ut patet ex 2. Phy. ideo proprius finis operationis cuiuscumque uirtutis est id, quod secundum habitum illius uirtutis in operatione sit. Et hoc est, quod Aristoteles, in 3. Ethico. assumit, dicens in textu rotundo. Finis enim omnis operationis est qui secundum habitum. Hoc est quod auctor docet in littera, ponendo proprium finem fortis non operationem, ut arguens male interpretatus est, sed similitudinem, seu conuenientiam habitus in operatione positam, quæ nihil aliud est, quæ forma, uel quasi forma operationis saltem in esse morali. Tertia distinctio est propria huic materiz, & est de fine fortitudinis, & de fine materiz fortitudinis. Bonum siquidem de quo est pugna (quod illud sit, siue sit aliud a bono fortitudinis, ut iustitia, &c. hinc sit ipsum proprium bonum fortitudinis, in quantum est bonum de quo est pugna) non est proprius finis fortitudinis, sed proprius finis materiz circa quam est fortitudo reddens illam bonam, seu optimam, uerbi gratia. Exta bellum propter repellendam iniustitiam patriæ uexationem. Salus patriæ est directe proprius finis propter quem pericula mortis in bello sunt optima, & mors ipsa ibidem reditur bona. Quod enim ille finis se teneat ex parte materiz, circa quam est fortitudo, & ratione, & autoritate patet. Ratione quidem, quia fortis circa pericula maxima, & opti-

Finis enim proprius actus secundum se est ille, qui est proprius finis, propter quem habens talem habitum operatur. Finis autem eiusdem per aliud, est quodcumque aliud: propter quod faciens talem actum operatur. Verbi gratia. In uitiis finis actus furandi est ille, propter quem fur ut sic operatur: finis autem per aliud est quodcumque aliud propter quod aliquis furatur, puta, ut luxurietur. Tanta hinc ad propositum differentia emanat, ut si cut qui furatur ut moechetur, magis moechus, q fur sit: qui autem furatur ut alienum auferat, ille uere & proprie fur sit (primus namque ex alio principio. f. in

Ca. 15. circa finem, to. 1.

I. 3. c. 7. ante medium tom. 5.